

סקר בנושא תעסוקת בני נוער והשלכותיה על חיי היומיום

מה חושבים ההורים?

מיכל אלפסי - הנלי, חוקרת ומרכזת תחום מחקר אכיפה במינהל

מטרות המחקר

למחקר זה 3 מטרות עיקריות:

1. לאמוד את שיעור בני הנוער העובדים במהלך תקופת הקיץ והלימודים וכן להציג מאפייני תעסוקה ושיעורי הפרה של זכויותיהם של בני נוער במקום עבודתם (ע"פ דיווחי ההורים).
2. לעמוד על השלכות העבודה על חיי היומיום שלהם, כפי שנתפסים על ידי הוריהם.
3. להציג את עמדותיהם של הורים בנושא של תעסוקת בני נוער.

נתונים אלו הינם לבקשת מינהל הסדרה ואכיפה של חוקי עבודה במשרד הכלכלה, אשר נדרש להם לצורך עבודתו השוטפת, לרבות לצורכי דיוני "המועצה לענייני נוער עובד", שעניינה לבחון ולהמליץ לשר הכלכלה בסוגיות מורכבות הנוגעות לנערים בשוק העבודה.

אוכלוסיית היעד

אוכלוסיית היעד כוללת ילדים ובני נוער בגיל 12-18. בשל מטרותיו של סקר זה (עמדות ותפיסות הורים), רואיינו הורים לילדים ובני נוער בגילאים אלו, כך שהממצאים, כאמור, מתבססים על דיווחי ההורים.

מתודולוגיה

א. מדגם ואיסוף נתונים

מדגם מייצג של הורים לילדים בגיל 12-18

- משתנים להוצאת המדגם – מחוז מגורים, מגזר ומספר ילדים
- גודל המדגם – 1000 הורים
- סקר טלפוני

ג. כלי המחקר

לצורך המחקר חובר שאלון ייעודי:

השאלון להורים של בני נוער שדיווחו כי ילדם עבד במהלך חופשת הקיץ שקדמה לראיון עמם ובמהלך שנת הלימודים, כלל את הפרקים הבאים:

- א. תיאור מאפייני עבודת הקיץ (תוך התייחסות לחקיקה רלוונטית, כגון שכר מינימום, שעות עבודה ומנוחה, חוק הודעה לעובד ועוד)
- ב. תפיסת ההורה את השלכות העובדה שילדו עבד במהלך חופשת הקיץ על חייו של הילד
- ג. תיאור מאפייני העבודה בה עובד הילד בזמן הלימודים (במידה ואין מדובר באותו מקום עבודה מחופשת הקיץ), תוך התייחסות לחקיקה רלוונטית
- ד. תפיסת ההורה את השפעת העבודה על חיי היומיום (תפקוד בבית הספר, חיי חברה, יחסים עם בני המשפחה ועוד)
- ה. עמדות כלליות של הורים כלפי נואש התעסוקה של בני נוער
- ו. שאלון סוציו דמוגרפי

השאלון להורים של בני נוער שדיווחו כי ילדם לא עבד במהלך הקיץ או אינם עובדים במהלך שנת הלימודים, כלל את הפרקים הבאים:

- א. סיבות לאי עבודה במהלך חופשת הקיץ
- ב. סיבות לאי עבודה במהלך תקופת הלימודים
- ג. עמדות כלליות של הורים כלפי נואש התעסוקה של בני נוער
- ד. שאלון סוציו דמוגרפי

מצ"ב שאלון הסקר

שאלון.docx

לו"ז ותוכנית העבודה

1. הכנות לקראת הסקר - כתיבת שאלון, איסוף נתונים ראשוני (ראה נספח 1), הוצאת מדגם, עריכת פרי סטט – בוצע במהלך רבעונים 3 ו- 4 של שנת 2012.
2. איסוף נתונים – בוצע ברבעון 4 של 2012 ורבעון 1 של 2013.
3. ניתוח נתונים וכתיבת דו"ח מחקר – יושלם במהלך רבעון 1 של 2014.

נספח 1 – מידע סטטיסטי אודות עבודת בני נוער

1. שיעור התעסוקה ש בני נוער בגיל 15-18, ע"פ סקר כח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עמד בשנת 2012 על 8.1% ושלוש הרבעונים הראשונים של 2013 על 8.8%.
2. ע"פ סקר שערך מינהל מחקר וכלכלה בשנת 2010, 10% מההורים דיווחו כי ילדיהם בגיל 12-18 עובדים במהלך שנת הלימודים.
3. בסקר זה עולה כי הגיל הממוצע של בני נוער עובדים עומד על 16, כאשר 26% הינם בני נוער הלומדים בכיתה י', 21% לומדים בכיתה י"ב, 20% לומדים בכיתה י"א וכ – 15% לומדים בכיתה ט'. בסקר עלה כי 18% לומדים בכיתות ו'-ח'.
4. מהסקר עולה כי כ – 52% עובדים בשמרטפות, כ – 40% במלצרות ועוד כ – 9% כמוכרנים.
5. בסקר אחר שערך מינהל מחקר וכלכלה בשנת 2010, עולה כי שיעור התעסוקה של בני נוער בגיל 14-18 במהלך חופשת הקיץ עומד על 24%.
6. בסקר שערך מינהל מחקר וכלכלה אודות עבודת בני נוער בחופשת הקיץ, עלה כי בני הנוער עובדים בקיץ בעיקר בתחום המכירות והשירותים (43.2%), פקידות (17.4%), עובדים בלתי מקצועיים (19.9%) ועובדים מקצועיים (12.3%), כאשר ענפי הכלכלה העיקריים שבהם מרוכזים בני נוער הינם שירותי האירוח והאוכל (35.1%) וכן מסחר ותעשייה (24.3%).
7. כ – 12%¹ מבני הנוער העובדים בקיץ דיווחו כי לא קיבלו שכר עבור "תקופת התלמודות"/"תקופת ניסיון" ועוד כ – 56% דיווחו כי אינם מקבלים החזרי נסיעות. בנוסף, כ – 20% דיווחו כי אינם מקבלים הפסקה במהלך משמרות.
8. כ – 40% מבני הנוער בסקר זה הביעו הסכמה רבה מאוד עם ההיגד לפיו העונשים שמקבלים מעסיקים שמפריים את הזכויות של בני נוער עובדים אינם מרתיעים ועוד כ – 65% הסכימו עם היגד אחר לפיו למרות שבני נוער יודעים את הזכויות שלהם בעבודה, הם מתעלמים מההפרות שחלות עליהם וממשיכים לעבוד משום שאינם רוצים לאבד את מקום עבודתם.

---

¹ לצורך הפרות, לא נכללו בעיבודים מי שמועסקים כשמרטפים, מורים פרטיים ושאר מקצועו שבמסגרתם לא חלים יחסי עובד-מעביד